

С.М.Капленко, студентка групи ПВШ-12-Г2

Науковий керівник: Т.А.Махиня, кандидат педагогічних наук, доц. кафедри управління навчальними закладами та педагогіки вищої школи ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ВНЗ І-ІІ РІВНЯ АКРЕДИТАЦІЇ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація. В статті узагальнено основні види самостійної роботи студентів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Визначено особливості організації самостійної роботи студентів у Маслівському аграрному технікумі ім.П.Х.Гаркавого Білоцерківського національного аграрного університету.

Аннотация. В статье обобщены основные виды работы студентов с использованием информационно-коммуникационных технологий. Определены особенности организации самостоятельной работы студентов в Масловском аграрном техникуме им.П.Х.Гаркавого Белоцерковского национального аграрного университета.

Abstract. The paper summarizes the main types of independent work of students using ICT. The features of students' independent work in the agricultural college Maslivskomu im.P.H.Harkavoho Bilotserkivskyi National Agrarian University.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, самостійна робота, консультація, індивідуальні завдання.

Ключевые слова: інформаційно-комунікаційні технології, самостійна робота, консультація, індивідуальне завдання.

Keywords: informatsiyno-komunikatsiyni tehnologii, samostiyna robot, konsultatsiya, individyalne zavdanna.

Актуальність проблеми. На разі освіта України знаходиться на порозі глобальних, якісних перетворень. Інформаційне суспільство, закони устрою та розвитку світового суспільного простору потребують нових підходів і технологій в освіті.

Характерною особливістю сучасного розвинутого суспільства є інформатизація. Широке використання інформаційно-комунікаційних технологій є об'єктивною реальністю і необхідністю. Дані технології відкривають великі можливості для розвитку закладів освіти, сприяють реалізації психолого-педагогічних цілей виховання та навчання, забезпечують вирішення завдань професійної орієнтації і підготовки молодих спеціалістів до майбутньої діяльності. Вони вчать самостійно набувати знання працювати з інформацією, моделювати і пристосовувати її для подальшої професійної діяльності.

Самостійна робота – важливий засіб формування самостійності в засвоєнні знань, які реалізуються лише в самовиявленні внутрішньої потреби в знаннях, пізнавальних інтересах, захопленості, творчому мисленні студентів.

Згідно із сучасними вимогами випускники ВНЗ I-II рівня акредитації повинні не тільки володіти професійними знаннями і навичками, а й бути готовими до опанування нових знань, які забезпечують професійну мобільність і конкурентоспроможність. В умовах комп'ютеризації всіх галузей і суспільства в цілому зростає значення компетентності спеціалістів певної галузі. Уміння раціонально використовувати інформаційно-комунікаційні технології у самостійній професійній діяльності стає важливим показником повноцінності сучасного спеціаліста. Такі спеціалісти, які володіють творчим самостійним мисленням, затребувані на ринку праці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню використання інформаційно-комунікаційних технологій при організації самостійної роботи студентів присвячені науково-методичні роботи вітчизняних та зарубіжних науковців.

Проблеми організації самостійної навчальної діяльності студентів різнобічно висвітлюються в працях А. Алексюка, Ю. Бабанського, В. Бондаря, В. Козакова, І. Лернера, О. Мороза, П. Підкасистого, В. Сластьоніна, Л. Спіріна, Л. Сущенко, М. Шкіля, О. Ярошенко та ін.; роль викладача–тьютора в організації самостійної навчальної діяльності студентів розглядається Л. Зоріною, Л. Кондрашовою, М. Корцем, М. Скаткіним, В. Сластьоніним та ін.; самостійна робота визначається як один із ефективних методів пізнавальної діяльності в роботах А. Алексюка, Б. Єсипова, П. Підкасистого та ін.; самостійна робота як форма організації навчання досліджується Ю. Бабанським, М. Дяченком, Л. Кандибович, І. Лернером, В. Сиротюком та ін.; програмоване навчання виділяється як один із напрямів індивідуалізації самостійної пізнавальної діяльності студентів В. Беспальком, А. Матюшкіним, Н.Тализіною, М. Юсуповою; значна увага приділяється управлінню самостійною пізнавальною діяльністю студентів (В. Бондар, Т. Габай, Є. Машбиць, В. Паламарчук, М. Солдатенко, Н. Протасова та ін.).

Метою статті є обґрунтування основних видів організації самостійної роботи студентів Маслівського аграрного технікуму ім.П.Х.Гаркавого Білоцерківського національного аграрного університету з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Самостійна робота студента – основний засіб оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов’язкових навчальних занять.

Під самостійною роботою ми будемо розуміти роботу студентів, яка планується та виконується за завданням і за методичного керівництва викладача, але без його безпосередньої участі. Такий вид роботи необхідний

не тільки для володіння певною дисципліною, але й для формування навичок самостійної роботи загалом, у навчальній науковій, професійній діяльності, умінні приймати на себе відповідальність, знаходити конструктивні рішення, вихід із кризової ситуації тощо [1, с.136].

Співвідношення часу, який відводиться на аудиторну і самостійну роботу становить 1/3,5 [1, с.137]. Вимоги до самостійної роботи в Україні регламентує «Положення про організацію навчального процесу ВНЗ». Зокрема встановлено, що навчальний час, відведений для самостійної роботи повинен становити не менше 1/3 загального обсягу та не більше 2/3 загального обсягу навчального часу студентів, що передбачено для вивчення конкретної дисципліни [6, с.802]. Таке співвідношення базується на великому дидактичному потенціалі цього виду навчальної діяльності студентів, адже, знання, отримані студентами самостійно, завдяки власному досвіду, думці і дії, будуть насправді міцні. Навчальний матеріал, що опрацьовується власноруч, коли самостійно (індивідуально) виконується завдання від його постановки до аналізу отриманих результатів, засвоюється значно краще, ніж прослуханий під час лекції.

Самостійна робота студентів в даний час передбачає ефективне використання інформаційно-комунікаційних технологій, тобто засобів навчання нового покоління, а саме електронних засобів навчального призначення: електронні навчальні посібники, прикладні програмні засоби, мультимедійні курси, бібліотека електронних наочностей, електронні атласи, це використання комп'ютера (графічний і текстовий редактори, робота у комп'ютерних мережах), використання інформаційних джерел Інтернету.

Інформаційно-комунікаційні технології включають в себе апаратні засоби (комп'ютери, сервери тощо) та програмне забезпечення (операційні системи, мережеві протоколи, пошукові системи тощо). ІКТ – це всілякі способи й методи обміну знаннями, фактами, правилами, тому будь-яка педагогічна технологія – це інформаційна технологія, тому що основу

технологічного процесу навчання складає отримання та перетворення інформації [1, с.143-144].

Самостійну роботу студентів можна класифікувати за різними критеріями. Розглянемо, для прикладу, самостійну роботу з огляду на місце і час проведення, характер керівництва нею з боку викладача і спосіб здійснення контролю за її результатами. Відокремлюють:

- самостійну роботу студентів під час аудиторних занять (лабораторні та практичні роботи, виконання контрольних завдань тощо);
- позааудиторну самостійну роботу (самостійні заняття студентів, виконання домашніх завдань, робота над розрахунково-графічними завданнями);
- самостійну роботу студентів під контролем викладача (індивідуальні заняття з викладачем, виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань) [8, с.149-150].

Розглянемо всі зазначені пункти самостійної роботи в Маслівському аграрному технікумі ім.П.Х.Гаркавого Білоцерківського національного аграрного університету з дисципліни «Основи екології» для спеціальності «Виробництво і переробка продукції рослинництва».

По першому пункті самостійної роботи студентів під час аудиторних занять, тобто виконання лабораторних і практичних занять передбачає використання кількох засобів інформації під час презентацій (захисту): вміти підкріпити усний виступ графіками, таблицями, звуковими та графічними образами.

Зупинимося більш детально на дослідженні другого пункту позааудиторній самостійній роботі студентів, як приклад, розглянемо самостійну роботу з дослідницькою і навчальною літературою. Такий вид роботи ми застосовуємо при проблемному навчанні: перед студентами ставиться певна задача, розв'язок якої однозначно є або в електронній бібліотеці технікуму, або в Інтернеті. Перед студентами ставиться задача знайти цей розв'язок за певний обмежений час.

Студенти, попередньо, на лекційних заняттях ознайомлюються з інформаційними сайтами по дисципліні «Основи екології», з якими можна працювати, це:

- «Державна екологічна інспекція України», яка здійснює державний контроль у сфері охорони навколишнього середовища, раціонального використання і охорони природних ресурсів;
- «Екологія України», який несе інформацію про екологічний стан області, екологічні карти України;
- «Зелений шлюз», який інформую про останні видані статті на екологічну тематику;

Одним із прикладів самостійної позааудиторної роботи з дисципліни «Основи екології» для студентів є ряд завдань, що передбачають використання інформаційно-комунікаційних технологій:

- підготовка презентацій в програмі Power Point по конкретно вибраній темі або питанню по екології;
- розв'язання конкретних завдань з подальшою їх демонстрацією при перевірці домашнього завдання. Демонстрація може відбуватись або з використанням середовища програмування з проектуванням його на дошку, або презентація. Вибір демонстрації залежить від завдання;
- підготовка доповіді з конкретної теми та демонстрація всіх прикладів у динаміці;
- використання аудіо- та відеоуроків для вивчення вибраних тем;
- рецензувати матеріали авторів на екологічну тематику, що наявні в Інтернеті, віднайти певні помилки або ж зробити свої висновки;
- розробка тестів по окремому розділу з дисципліни «Основи екології», з подальшою перевіркою в групі іншими студентами.

Такі вправи є досить корисними оскільки практика показала, що студенти не вміють швидко орієнтуватися в інформаційному просторі, що є важливим для їх реалізації, як компетентних працівників.

В умовах кредитно-модульної організації навчального процесу значна увага має бути приділена консультаціям, які супроводжують самостійну роботу студентів.

Консультація – це один з видів навчальних занять (індивідуальні або групові), яка проводиться з метою отримання студентам відповіді на окремі теоретичні чи практичні питання та для пояснення певних теоретичних положень (проводяться протягом семестру – поточні консультації, семестрові та передекзаменаційні). У процесі консультації допускається діагностичне тестування знань студентів для виявлення ступеня засвоєння окремих теоретичних положень, теорій та перевірки ефективності методів і технологій навчання, які використовуються під час аудиторних занять [4, с.164].

З огляду використання ІКТ пропонується традиційний тип консультації з дисципліни «Основи екології» в межах навчального закладу. Це групова форма, яка спрямована або на видалення прогалин у знаннях деяких студентів або на отримання додаткової інформації. Після того як студенти отримують відповіді на поставлені запитання, їм для закріплення знань, пропонується одразу закріпити здобуті знання на ПК (розв'язати типову задачу або ж протестувати створений програмний продукт). Проходження тренувальних тестів, які створили самі ж студенти групи, передбачують що даний тести можуть проходити кілька разів, оцінка по них не є результативною.

Окремо можна розглянути самостійну роботу з виконання індивідуального завдання. Індивідуальне завдання – це форма організації навчального процесу, яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти здобули у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці [4, с.164].

При організації індивідуальної самостійної роботи в навчальному закладі проводять конференції по охороні навколишнього природного середовища. Студенти групи отримують індивідуальні завдання, по яких готують доповіді для конференції.

Індивідуальні завдання мають таку структуру:

- вступ;
- теоретичне обґрунтування;
- методи розв'язання поставленої задачі;
- основні результати роботи;
- список використаних джерел;
- рецензія (рецензію складає або викладач, або студент групи, рецензія якого також оцінюється).

Такі індивідуальні завдання вимагають всебічного використання ІКТ:

- вміння користуватись текстовими редакторами для оформлення звіту;
- вміння користуватися інформаційними базами даних для пошуку необхідного матеріалу;
- вміння використовувати різні програмні середовища для розв'язання поставленої задачі;
- вміння використовувати прикладні програмні засоби для створення ефективного звіту перед аудиторією.

Проведення таких конференцій в навчальному закладі дають можливість студентам впевнено триматись перед аудиторією, вміти підготувати звіт по індивідуальному завданні, отримати об'єктивну оцінку, і вміти користуватись інформаційно-комунікаційними технологіями. Ще можна зазначити, що вдало підготовлене індивідуальне завдання, це самостійна робота майбутнього фахівця в виробничих умовах.

Висновки

Визначено основні особливості та види організації самостійної роботи студентів з використання інформаційно-комунікаційних технологій у Маслівському аграрному технікумі ім.П.Х.Гаркавого Білоцерківського національного аграрного університету.

Завдяки впровадженню ІКТ у процес організації самостійної роботи студентів її якість значно покращилась, зріс професійний інтерес студентів,

розширився інформаційний кругозір, студенти набувають навиків роботи з інформаційним середовищем.

Література:

1. Андрущенко В.П. Педагогіка вищої школи/В.П.Андрущенко, І.Д.Бех, І.С.Волощук; Під ред.В.Г.Кременя. – К.: Педагогічна думка, 2009. – 256с.

2. Бойко Н.І. Організація самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів в умовах застосування інформаційно-комунікаційних технологій: Дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Нац. пед. ун-т ім.М.П.Драгоманова. – К., 2007. – 239 с.
3. Вікторов В.Г. Основні критерії та показники якості освіти / В.Г.Вікторова // Вища освіта України. – 2002. - № 1. – с.54-59.
4. Гончаров С.М. Кредитно-модульна система організації навчального процесу: методичні спекти: Монографія / С.М.Гончаров, В.А.Гурін. – Рівне: НУВГП, 2008. – 626 с.
5. Гуревич Р.С. Теорія і практика навчання в професійно-технічних закладах: Монографія. – Вінниця: ТОВ «Планер», Вінниця, 2009. – 410 с.
6. Енциклопедія освіти / Академія пед. Наук України / Під ред. В.Г.Кременя. - К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
7. Жалдак М.І. Проблеми інформатизації навчального процесу в школі та ВУЗі // Сучасна інформаційна технологія в навчальному процесі: Зб.наук. праць. – К., 1991.
8. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч.посіб. – К.: Академвидав, 2006. – 352 с. Введення до спеціальності: навч. посіб. / [І. Д. Примака, Л. А. Козак, О.І. Примака та ін.] ; за ред. Примака І. Д., Примака О. І. – К. : Центр учбової літератури, 2009. - 392 с.